

Bundan dört yıl önce Türkiye'de generaller ülkeye huzur, demokrasi ve barış getireceklerini vaadederek erke el koydular. Parlemonun kapanması, siyasi partilerin feshedilmesi, sendikaların, barış derneğinin bir dizi mesleki ve demokratik yığın örgütünün yasaklanması, binlerce insanın gözaltına alınması kötü bir şeydi ama kimi Avrupalı dostlarımız için anlaşılır, kabul edilebilir bir durumdu. Sonra ilk haberler gelmeye başladı. Gözlatı süresinin 90 güne çıkarılması, ilk işkence haberleri.

Cunta birbiri ardından yeni yasalar, kararnameler çıkarttı. Yeni bir Anayasa, 1982 Gericilik Belgesi kabul edildi. Gülümlü, icazetli partiler kuruldu. Göstermelik seçimler düzenlendi. Sendikalar, Siyasi Partiler ve Basın Yasası vb. ile gericiliğin, faşist politikanın kurumları oluşturulmaya başlandı.

İlk işkencede ölüm haberleri gelmeye başladı. Uluslararası kuruluşların protestoları, demokratik kamuoyundaki tepkiler sonucu Türkiye'nin durumu Avrupa Konseyi içinde tartışmalı hale geldi. İlk idam cezaları kesinleşti ve idamı istenen sanık sayısı binlerle ifade edilmeye başlandı.

Belediye seçimlerine katılan eski CHP ve AP doğrultusundaki partiler hakkında soruşturmalar açıldı. 12 Eylül öncesinin tanınmış faşist kadroları özal hükümetinde, bakanlıklarda, radyo, televizyon vb. gibi kurumlarda etkin görevler almaya başladılar. Faşist sendika MİSK yeniden açıldı.

Hapishanelerde direniş hareketleri daha sert ve daha yaygın olmaya başladı. Cuntanın başı Evren'in hapishanelerdeki açlık grevleri için " bunlar açlık grevi felan yapmıyor, yapsalar ölürlerdiler " dediğinin haftasına 5 kişi açlık grevinde öldü. Ne ki heyetler gidiyordu, Avrupalı parlamenterler, Türkiye'de anasına, babasına, ^{gösterilmeyen} avukatlarına ^{görüştürülmeyen} görüştürülmeyen, Türkiye'nin sözümona parlamenterinin görme hakkı bile olmadığı hapishaneleri gezip olumludur raporunu veriyorlardı.

Sözümona kimi illerde sıkıyönetim kalkıyor, bu başka bir ad altında olağanüstü hal durumuyla kapıdan çıkan pencereden giriyordu.

Aydınlar Dilekçesi yayınlandı. Anayasa'da varolan dilekçe hakkını kullanarak tanınmış 1256 aydın, bilim adamı ve sanatçının imzaladığı dilekçeye ilişkin dava açılıyor. Evren daha soruşturma bile açılmadan dilekçeyi imzalayanları vatan haini ilan ediyordu.

Dilekçede mahkum analarının seçim mitinglerinde taşıdığı pankartta yer alan bir talep öne çıkıyordu. Genel Af talebi. İcazetli olan partiler bile

seçim nutuklarında af çıkaracaklarını ilan ediyorlardı. Öte yandan başbakan Özal ise Af için " üzgünüm ama istedikleri gibi bir af çıkması verilen bu cezalarla olanaksızdır" diyordu. General Evren ise daha fütürsüz böyle bir affın çıkarılamıyacağını söylüyordu.

Her 337 kişiden birinin tutuklu olduğu Türkiye'de Genel Af talebi geniş yığınların talebi haline geldi. Ne ki sözüm ona demokrasinin kurucusu pozunda iş başında olan Özal hükümeti evlatlarının kanlı gönlekleriyle başbakana çıkan analara " ben bu işlere bakmıyorum" diye yanıt veriyordu.

Bugün Türkiye'de insan haklarının nasıl ayaklar altına alındığının, hapis-hanelerde süren insanlık dışı koşulları uygulamaları, sürüp giden davaları, elden geldiğince Türkiye ve Avrupa kamuoyuna duyurmaya çalıştık. Kimileri rakkamların bu soğuk diline alıştı bile. Sizlere bu broşürde ülkemizin üzerine karabasan gibi çöken faşizmin yüzünü çocukların gözüyle anlatmaya çalışacağız.

Onların ne Avrupa İnsan Hakları veya Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Sözleşmesinden haberi var ne de demokrasinin nasıl olması gerektiğini hukuk diliyle anlatıp becerebilirler.

Ama dört yıldır bir gül fidanı gibi analarından, babalarından koparılmışlar.

Barış Derneği duruşmalarının birinde savcı Barış derneği üyesi Ali Taygun'a şöyle soru bir yöneltmişti : " Sizi barış derneğine üye olmaya ve çalışmaya kim teşvik etti ? " Tiyatro rejisörü Ali Taygun mahkemede dinleyici sıralarında oturan 9, 10 yaşlarındaki bir çocuğu göstererek " kızım" diye yanıtlamıştı.

Bizler, bir gün oğullarımızın kızlarımızın, bu acılı günleri hatırlayacaklarını, unutmayacaklarını biliyoruz. Dostlarını ve düşmanlarını tanıdıkları bu acımasız günleri unutmayacaklardır.

Ve " Bir gün hatırlayıp
utanacak çocuklarımız
Cesaret sayıldığını
Doğruluk denen şeyin,

12 Eylül 1980'den bu yana dört yıl geçti. Bu dört yıl boyunca ana rahmine düşen çocuklar dört yaşına bastı. Çocuklar doğdu zindanlarda. Şair'in dediği gibi görülecek ilk şey olarak demirparmaklıkları gördüler. Üç yaşındaki

Onur annesini ilk kez bir görüş gününde gördü ve tanımadı. Barış emekle-
meyi kadınlar koğuşunda öğrendi. Analarının karnı işkencede tekmelendiği
için adı konmadan çocuklar öldü.

Doğrudan, güzelece, haklıdan yana diye yüzbinlerce insan tutuklandı. 71.000
kişi ise hala tutukevlerinde. Yeni tutuklama haberleri gazete sütunlarında-
ki kısa haberlerde, kuru ve soğuk sıkıyönetim komutanlıklarının açıklama-
larında devam ediyor. " ilinde aşırı sol . kömünist,terörist, anar-
sist v.b gibi bilimsel tanımlamalarla rakkamlar okunuyor. " 20 kişi
gözlatına alındı" " 30 kişi gözlatına alındı" ve dört yılda en az 200.000
kişinin geçtiği bu kez gazete sütunlarına, sıkıyönetim komutanlık larının
açıklamalarına yansımayan , gözlerden irak süreç başlar. İşkence süreci.
Tutuklanan, gözlatına alınan tutsağın sessiz öyküsü.

En önce tutsağın evine gidilecek. Odalar eşyalar, didik didik aranacak.
Ve genellikle silah araması adı altında en tehlikeli eşyaya el konulacak.
Kitaplara. Nedense bugüne kadar faşist cuntanın yetkilileri yakalanan
silah sayısını sık sık açıklamışlardır da yakılan binlerce ton kitaptan
bahsetmeyi unutmuşlardır.

Sadece aranan veya gözlatındaki kişi değil de yakınları da sorguya
çekilecektir. Biraz evvel ortalığı kırıp döken sivil veya üniformalı
kişi bu kez sesini yumuşatarak çocuklara yaklaşacak" Baban eve geliyor mu?
Onu en son ne zaman gördün"diye soracak. Tıpkı hayvanlara özgü içgüdüsel
bir sezgi ile ya tümünden yanıtız kalacak sorular ya da bilmiyorumlarla,
hayırlarla yanıtlanacak.

Sonra günler, aylar ve yıllar geçecek. Anben Almanya'ya gitti veya baban
çok para kazanacak o zaman gelecek denecek. Birgün bir büyük elinden
tutarak bugün annenini veya babanı görmeye gideceğiz diyecek. Bu artık
işkence faslının şimdilik bittiğini tutuklunun yakınlarına gösterilebilecek
duruma geldiği anlamındadır. Bazılarını ise çocukları hiç göremeyecek.
Gidenler gittikleri yerden hiç dönmeyeceklerdir.

Gözlatına alındığı sırada dövülerek öldürülen yayımcı İlhan Erdost, gidip
de hiç dönmeyen faşist cuntanın öldürdüğü 500 kişiden sadece biri. Erdost'un
4 yaşındaki kızı Türküler babası için yazdığı şiirde şöyle diyor:

Yüzün nerde baba
Bana tatlı tatlı gülen
Sesin nerde baba nerde
Bana tatlı kızım diyen
Hani İlhan varya anne
Hani babam varya anne
Şimdi nerde uzaktamı
Uzak nerde söyle anne

Türkiye'de işkence olmadığını söyleyenler, Türkiye'nin demokrasiye döndüğünü iddia edenler, Türküler'e yanıt vermeliler önce. Türküler gibi babası işkencede öldürülen çocuklara.

Demokrasiye dönüldüğünün kıstası olarak ilan edilen 6 Kasım seçimlerinde bu yana idam cezası verilen sanık sayısı 138'e, idamla yargılananların sayısı ise 695 adet arttı.

Babaları idam talebi ile yargılanan ve haklarındaki ölüm cezası kesinleşmiş tutukluların çocuklarına sormak gerek Türkiye'de demokrasiye dönülüp dönülmediğini ve ille de analara sormalı. Oğlu 4 yıldır tutuklu ve idam talebi ile yargılanan şair Gülten Akın'a :

Diri ve çocuksu yüzlerinde
Sevincin gümrak rengini alıp vermeye alışkındılar
Şakıdılar dalları üstünde
Sayısız hücreler taşıyarak
Ana asacaklar bizi
Yatarım diyordu yoluna yoluna

(Ve bizden sonra gelenler demir parmaklıklardan değil
Asma bahçelerinden seyredecek
Bahar sabahlarını, yaz akşamlarını)

Esra annesiyle birlikte İstanbul'daki cezaevlerinden birinde 6 ay tutsak kaldı. Bu süre içinde hapishane idaresi, koğuştakilerin ısrarına rağmen kantine Esra için yarım kilo kıyma getirtemedi. Esra 6 ay boyunca annesine devamlı olarak " Anneciğim evimizin camları kocaman değil mi ? Çıkınca bana kıyma alacaksın değilmi " diye sordu. Sabahları hapishane de iki saat süreyle sessizlik saati vardı. 0 zamanlar Esra uyanır " Günaydın ranza. günaydın duvar. Günaydın Yorganım Şimdi seninle konuşmaya başlayacağım der ve büyüklerin sustuğu zaman kendisine böylesi oyunlar icat ederek zamanı doldururdu. Esra'nın annesi üç yıldır hapiste.

Uğraş 12 Eylül geldiğinde 4,5 yaşındaydı. 3 yıl boyunca annesiyle birlikte polisten gizlendi. Sürekli ev değiştiriyorlardı. Misafirlikleri kısa sürüyordu. Bir gün yine bütün gün doluştılar. Gece saat 11.00 de vardıkları evin sahipleri yoktu. Kısa bir süre sonra sokağa çıkma yasağı başlayacaktı. Uğraş annesinin kederli ve tedirgin yüzüne bakarak teselli etti: " Özülme anneciğim bizde başka teyzemlere gideriz. " Uğraşın annesi

Şimdi
↑ politik mülteci. Uğraş Türkiye'de anneannesinin yanında.

Zeynep babası ile birlikte alışverişten dönüyordu. Babasının bir eli kendinde bir elinde pazar filesi vardı. Biraz sonra baba kızın önüne bir sivil polis çıktı: " Bir dakika gelirmisiniz ? " dedi. Baba biliyordu bu kibarca söylenen tümcenin ne anlama geldiğini. Tereddüt etmeden pazar filesini ve küçük kızını sokağın ortasında bırakarak koştu, koştu yakalanmadı. 6 ay sonra Zeynep'in annesini tutukladılar. Zeynep babasını bir daha hiç görmedi. Zeynep'in babası ise kaçaklığa, yokluğa, ayrılığa dayandı, ama küçük kızını sokağın ortasında bırakıp gitmek zorunda kalmasını unutmadı.

Osman Demir Gıda-İş sendikasına üye ve işyerinin temsilcisiydi. 12 Eylül de tüm işyeri temsilcileri gibi gözaltına alındı. Bir süre sonra tahliye oldu. Ne ki 8-30 yıl arasında ceza istemi ile davası sürüyor. İçeri girip yatarım ama ya evdekiler , iki çocuğum onlar ne yiyip içecek diyor.

Türkiye'de demokrasiye dönülüp dönülmediğini Esra'ya, Uğraş'a Zeynep'e sormalı. Görüş günlerindeki çocuklara sormalı?

Dört yılın gözlerde biriktirdiği acı, şaşkınlık ve korku içinde bakan çocuklara. " Ne zaman eve dönebeksin ? " diye soranlara.

tutuklu

Açık görüş günü, yakınlarının, abanın oğula, babanın kızına, çocuklarına birkaç dakika dokunabilecekleri günler. Bu yüzyüze görüşmeler için bayramları beklemek gerek. Üstelik gelenlerin hıpsı o kadar şanslı da olmayabilir. " Görüş yasağı Var" dır. Bu tecrit, karantina anlamına gelir. Belkide tek tip elbise giymeyi , hapisane koşullarını protesto etmiştir. Metris Askeri Ceza ve Tutukevinde yapılan bir açık görüşmeyi Cumhuriyet gazetesi şöyle anlatıyor:

...İlk grup tutuklu sanıklar geliyor. Kimisin elidde cezaevi idaresine al- dırıldığı çicek, kimisinin elinde çocuğu için yaptığı kartondan oyuncak Ziyaretçiler hafta içinde yakınlarını tel örgüler arkasından görüyorlar. Seslerini telefondan duyuyorlar. Açık görüşte ise durum farklı. Onlara dokunacaklar. Öpecekler. Uzun bir masa Sağında ziyaretçiler. Solunda sanıklar. Birbirine sarılma için arada mesafe var. En iyi çözüm çocukları masaların üzerinden kucağa almak. İnsan birbirini öperse, birbiriyle kucaklaşırsa duygularını daha iyi anlatabilir. Gürültü içinde birşeyler konuşmaya çalışmak.

Herkez birbirini arıyor. Şaşkınlık. " Canım oğlum "

" ...Yavrurum benim... ne kadar büyümüşsün."

Kaç yaşındaoldun ? "

' Beş "

" Baba ağlama ayıp oluyor, gel oturalım. "

Babalarını görmeye gelen ufak çocuklar biraz çocuk-

Biraz büyük çocuklar ise kötü birşeyler olduğunun farkında.

" Cezan ne zaman bitecek ? "

" Eve ne zaman geleceksin ? "

Konuşacak o kadar şeyvar ki ama 15 dakika süre yetmiyor. Düdük sesi. Başlamasıyla bitmesi bir olan görüş. Bir dakikanız var. Vedalaşın.

(Resim altı olabilir şiir Hasan Hüseyin'den)

Oğlumu gördüm bugün
anasının kucağında
demirparmaklığın öte yanında

Oğlumu gördüm bugün
uzatsam elimi
dokunabilirdim yanaklarına
dokunamadım
Okşayabilirdim lüle lüle kestane saçlarını
okyaşamadım
öpebilirdim çekik kara gözlerini
öpemedim
camların ve kilitlerin ve demirlerin
ve daha anlamadığı bir şeylerin arkasından
sular gibi
kuşlar gibi
çiçekler gibi
lekesiz bakıyordu

kucağındaydı anasının
kağanın sessizce içindeydi
o kadar yakındı ki bana
o kadar uzaktı ki

Ve doyamadan konuşmaya, görüşmeye, dokunmaya demir kapılar kapanır ve görüş başlamasından da üzgün ayrılır . Ve çocuklar analarını, babalarını tel örgüler arkasından, demir parmaklıklar arasından görmeye devam edebilir.

Bir gece kapınız çalınır, eviniz basılabilir. Çocuklar ehin alınabilir, büyükler teslim olsun diye. Çocuklarınız işkence etmekle tehdit edebilirler sizi yükledikleri suçu kabul etmeniz için.

İşte dört yıldır cuntanın çocuklara sunduğu korku, baskı, yokluk, anasızlık babasızlık yerine, yüreklerimizden kopup gelen bir armağan sunabilir ilerici, hümanist, demokrat her inaan.

Bu çocukların kaderini değiştirebilecek Genel Politik Af için yüzbinlerce imza toplandı geçen bahar ve Avrupa Konseyine iletildi.

Bu kez çocuklar için, anası, babası tutuklu, gözaltı, kaçak, politik mülteci, tüm bu insanların çocukları için yeni yılda ellerine ~~xxx~~ ulaşmak üzere hediye göndermeye çağırıyoruz sizleri. Çam sakızı çoban armağanı. Kitap defter, giysi, oyuncak, yiyecek.

Yeni yılda ellerinde olmak üzere Almanya'dan ~~yaşadı~~ Hans'ın gönderdiği bir paket olabilir bu. Çocuktan çocuğa el uzatan.

İngiltereden maden bölgesinden Ankara'nın gecekondusuna gidebilir 1985 de yeni ve mutlu yıllar dileyen bir paket.

Fransa'dan Pierre'den Onur'a.

Çocuklardan, çocuklara yeni yıl paketleri hazırlayalım. Onlara elimizi uzatalım.

Esra için, Zeynep için, Uğraş için ve onun gibi daha binlerce çocuk için Yeni Yıl Armağanı. kitap defter, kalem, giysi, oyuncak.

Onlara unutmadığımızı, onların ve annelerinin, babalarının yanında olduğumuzu gösteren.

İçimde acısı var yemişi koparılmış bir dalın
Gitmez gözümde hayali halice inen yolun
iki gözlü bir bıçaktır yüreğime saplanmış

Evlat hasretiyle hasreti İstanbul'un
Ayrılık dayanılır gibi değilmi

Bize pekmi müthiş geliyor kendi kaderimiz
Elaleme haset mi ediyoruz

Elalemin babası ~~xxxxx~~ İstanbul'da hapiste
yol ortasında
güpegündüz

Bense burda nüzgar gibi

bir halk türküsü gibi hürüm

Ben ordasın yavrum

ama asılamıyacak kadar küçüksün henüz.

Elalemin oğlu katil olmasın

Elalemin babası ölmesin

eveekmekle uçurtma getirsin diye

orda onlar göze aldı ipi

insanlar iyi insanlar

seslenin dünyanın dört köşesinden

dur deyin cellat geçirmesin ipi